

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

VALSTYBINĖS REIŠMĖS KELIŲ PRIEŹIŪROS SISTEMOJE DALYVAUJANČIŲ ORGANIZACIJŲ ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ PERŹIŪROS ATASKAITA

2012 m. birŹelio 18 d.

FunkcijŲ perŹiūra atlikta vykdant Lietuvos Respublikos VyriausybĖs 2012 m. vasario 7 d. pasitarimo sprendimŲ (protokolo Nr. 9 4 klausimas).

FunkcijŲ perŹiurŲ atliko Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2012 m. balandŹio 2 d. įsakymu Nr. 3-238 „DĖl funkcijŲ perŹiūros darbo grupĖs sudarymo“ sudaryta darbo grupĖ.

TURINYS

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	3
SANTRAUKA	4
ĮVADAS	5
1. FUNKCIJŲ PERŽIŪROS TIKSLŲ IR TAIKYTŲ METODŲ PRISTATYMAS	6
1.1. Funkcijų peržiūros tikslas	6
1.2. Organizaciniai ir metodologiniai aspektai	6
2. FUNKCIJŲ PERŽIŪROS OBJEKTO IR KONTEKSTO APRAŠYMAS	7
2.1. Funkcijų peržiūros objektas.....	7
2.2. Funkcijų peržiūros principai.....	7
3. ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ, DARBUOTOJŲ DARBO UŽMOKESČIO IR KITŲ IŠLAIDŲ BEI ORGANIZACINĖS STRUKTŪROS ANALIZĖS REZULTATŲ APRAŠYMAS	8
3.1. Funkcijų analizė	8
3.2. Darbuotojų, darbo užmokesčio, kitų išlaidų analizė.....	13
3.3. LAKD organizacinės struktūros pertvarka	16
4. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	18
4.1. Išvados	18
4.2. Rekomendacijos.....	19
1 PRIEDAS. VALSTYBĖS REIKŠMĖS KELIUS PRIŽIŪRINČIOS ĮMONĖS, KELIŲ TARNYBOS IR JŲ PRIŽIŪRIMŲ KELIŲ ILGIS	21
2 PRIEDAS. VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ TINKLO, PAJAMŲ IR DARBUOTOJŲ SUVESTINĖ	23
3 PRIEDAS. LAKD ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ SĄRAŠAS	24
4 PRIEDAS. VALSTYBĖS ĮMONIŲ ATLIEKANČIŲ VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ PRIEŽIŪRĄ FUNKCIJŲ SĄRAŠAS	31
5 PRIEDAS. VALSTYBĖS ĮMONĖS TRANSPORTO IR KELIŲ TYRIMO INTITUTO ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ SĄRAŠAS	35
6 PRIEDAS. AKCINĖS BENDROVĖS „PROBLEMATIKA“ ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ SĄRAŠAS	36
7 PRIEDAS. SUSISIEKIMO MINISTERIJOS PROGRAMOS, TIKSLAS, PAGRINDINIAI UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINANČIOS INSTITUCIJOS – LAKD TIKSLŲ SĄRAŠAS	37
8 PRIEDAS. REGIONO KELIŲ ĮMONIŲ TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR VEIKLOS STRATEGINĖS KRYPTYS	38
9 PRIEDAS. FUNKCIJŲ PERŽIŪROS PRINCIPŲ (GAIRIŲ) VERTINIMO KLAUSIMAI. FUNKCIJOS KATEGORIJA – POLITIKOS ĮGYVENDINIMO	39
10 PRIEDAS. FUNKCIJŲ PERŽIŪROS PRINCIPŲ (GAIRIŲ) VERTINIMO KLAUSIMAI. FUNKCIJOS KATEGORIJA – PASLAUGŲ TEIKIMO	41
11 PRIEDAS. FUNKCIJŲ PERŽIŪROS PRINCIPŲ (GAIRIŲ) VERTINIMO KLAUSIMAI. FUNKCIJOS KATEGORIJA – PALAIKANČIOS.....	42
12 PRIEDAS. PO VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ VALDYMO IR PRIEŽIŪROS SISTEMOS PERVARKYMO, SUMAŽINUS 50 DARBUOTOJŲ, LAUKIAMA EKONOMINĖ NAUDA	43
13 PRIEDAS. 2012 M. LAKD VEIKLOS PLANO PRIEMONIŲ IR JŲ VYKDYTOJŲ SĄRAŠAS ..	44
14 PRIEDAS. ATLIKTOS FUNKCIJŲ PERŽIŪROS „VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ PRIEŽIŪROS SISTEMOJE DALYVAUJANČIŲ ORGANIZACIJŲ ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ PERŽIŪRA“ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS	46
1 PAVEIKSLAS. VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIUS PRIŽIŪRINČIŲ ĮMONIŲ VEIKLOS TERITORINIS (GEOFRAFINIS) PASISKIRSTYMAS IKI PERTVARKOS.....	49
2 PAVEIKSLAS. VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIUS PRIŽIŪRINČIŲ ĮMONIŲ VEIKLOS TERITORINIS (GEOFRAFINIS) PASISKIRSTYMAS PO PERTVARKOS.....	50

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

ES	– Europos Sąjunga
Kelių įstatymas	– Lietuvos Respublikos kelių įstatymas (aktuali redakcija 2011-11-22)
LAKD	– Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos
Regiono kelių įmonės	– valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčios valstybės įmonės
Saulėlydžio komisija	– Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Valstybės valdymo tobulinimo komisija
Susisiekimo ministerija	– Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
VRM	– Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
TKTI	– VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas

SANTRAUKA

Siekdama užtikrinti veiksmingesnį, taupesnį, labiau subalansuotą kelių ūkio valdymą ne regioniniu, o valstybės mastu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2012 m. vasario 7 d. įvykusio pasitarimo sprendimu (protokolo Nr. 9 4 klausimas) patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybei atskaitingų institucijų funkcijų peržiūros 2012 metų planą, kurio 2 punkte numatyta š. m. II ketvirtį atlikti valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamų funkcijų peržiūrą.

Funkcijų peržiūra buvo atliekama siekiant įgyvendinti Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Ministro Pirmininko kanclerio 2012 m. vasario 26 d. rezoliucija Nr. 63-1200, taip pat užtikrinti Kelių įstatymo (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 2002, Nr. 101-4492) nuostatų įgyvendinimą, tinkamai paskirstyti funkcijas tarp valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų, atsisakyti funkcijų dubliavimo, įvertinti valstybinės reikšmės kelių valdymo lygio pakeitimo racionalumą.

Šiuo metu Lietuvoje veikia 11 valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčių regiono kelių įmonių ir LAKD, kurios kartu prižiūri 21,4 tūkst. km valstybinės reikšmės kelių. Jose dirba 3001 darbuotojas.

Saulėlydžio komisija 2012 m. kovo 1 d. posėdyje pritarė valstybinės reikšmės kelių valdymo ir priežiūros sistemos pertvarkai, kuria bus siekiama išgryninti ir centralizuoti funkcijas, sumažinti vadovaujančių darbuotojų skaičių ir taip racionaliau bei taupiau panaudoti lėšas, valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčių regiono kelių įmonių skaičių sumažinti nuo 11 iki 6.

Po planuojamos pertvarkos kelius valdys, naudos ir jais disponuos LAKD, kelius prižiūrės 6 regiono kelių įmonės. Taip tikimasi kasmet sutaupyti po maždaug 13 mln. litų, iš jų apie 4 mln. litų bus sutaupyta sumažinus darbuotojų skaičių.

Esamas valstybinės reikšmės kelių finansavimas neužtikrina optimalios kelių priežiūros. LAKD duomenimis, 2011 m. valstybinės reikšmės kelių priežiūrai lėšų poreikis buvo 569 mln. Lt, skirta 267 mln. Lt (LRV 2011 m. kovo 2 d. nutarimas Nr. 238 „Dėl Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo 2011 metų sąmatos patvirtinimo“), arba 47 proc. poreikio. 2012 m. poreikis 591 mln. Lt, skirta 235 mln. Lt, arba 40 proc. poreikio.

IVADAS

Transporto pramonė yra labai svarbi ekonomikos dalis – ES šiame sektoriuje tiesiogiai dirba apie 10 mln. žmonių, sukuriama apie 5 proc. BVP. Susisiekimo ministerija, kaip vykdomosios valdžios institucija, siekdama įgyvendinti ES keliamus reikalavimus – užtikrinti kelių infrastruktūros saugumą, efektyvumą bei saugumo valdymą, sumažinti eismo įvykių skaičių, įrengti aukštos kokybės kelius, kurie sudarytų geresnes sąlygas prekių ir žmonių srautams, – formuoja kelių priežiūros, plėtros, visų rūšių transporto saugaus eismo valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, užtikrina racionalų ir efektyvų valstybės turto ir lėšų panaudojimą.

Lietuvoje, 2011 metų duomenimis, transporto ir sandėliavimo sektoriuje veikiančios įmonės ir organizacijos sukūrė 11,4 proc. šalies bendrojo vidaus produkto (2010 m. – 11,4 proc.). Transporto sektoriuje valstybė valdo 25 įmones, iš jų 11 įmonių yra valstybinės reikšmės kelių priežiūra vykdančios įmonės. Valstybinės reikšmės keliai – viena didžiausių valstybės valdomo turto grupių, kurios balansinė vertė šiuo metu viršija 6,5 mlrd. Lt, o atkuriamoji vertė yra apie 60 mlrd. Lt. Efektyvus tokio didelio turto – svarbiausios šalies transporto infrastruktūros – valdymas yra strateginė valstybės užduotis, lemianti viso šalies ūkio funkcionavimą. Besikeičiant šalies ekonominei, teisinei situacijai, intensyvėjant transporto eismui, mažėjant finansavimui ir didėjant visuomenės poreikiams, valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir valdymo sistema turi užtikrinti dar didesnę nei esama veiklos efektyvumą, dar racialesnę ir ekonomiškesnę valstybės turto valdymą bei valstybės biudžeto ir ES lėšų panaudojimą.

Lietuvoje keliai yra valstybinės ir vietinės reikšmės. Kelių įstatyme yra numatyta, kad valstybinės reikšmės keliai išimtinė teise priklauso valstybei. Valstybinės reikšmės kelių, kuriais vyksta tarptautinis, tranzitinis, turistinis ir vietinis intensyvus transporto priemonių eismas, ilgis yra 21369 kilometrai (žr. 1 priedą). Iš jų pagrindiniams Lietuvos keliams – magistraliniams keliams – priklauso 1746 km kelių, 5034 km kelių yra krašto keliai, 14587 km – rajoniniai keliai. Iš viso 13790 km yra asfaltuotų valstybinės reikšmės kelių, o 7577 km valstybinės reikšmės kelių sudaro žvyrkeliai (žr. 2 priedą). Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Kelių priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Kelių priežiūros tvarkos aprašo nuostatomis, Susisiekimo ministerija vykdo valstybinės reikšmės kelių priežiūros politiką, o jos kryptis įgyvendina LAKD.

LAKD užsakymu 2009 m. Vilniaus Gedimino technikos universitetas atliko studiją „Lietuvos valstybinės reikšmės automobilių kelių valdymo, vystymo, priežiūros sistemos analizė ir optimizavimo pasiūlymai“.

Vykdydama funkcijų peržiūrą Susisiekimo ministerija kartu su LAKD parengė ir pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybei derinti Kelių įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelius valdančių valstybės įmonių reorganizavimo prijungimo būdu įstatymo, Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 3 ir 5 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektus (toliau – įstatymų projektai)

1. FUNKCIJŲ PERŽIŪROS TIKSLŲ IR TAIKYTŲ METODŲ PRISTATYMAS

1.1. Funkcijų peržiūros tikslas

Funkcijų peržiūros tikslas – pertvarkyti valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemą – tinkamai paskirstyti funkcijas tarp valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų ir atsisakyti funkcijų dubliavimo; įvertinti valstybinės reikšmės kelių valdymo lygio pakeitimo racionalumą.

Po pertvarkos laukiami rezultatai būtų tokie:

- Išgrynintas valstybės turto valdymas ir aiškiai atskirtos užsakovo ir rangovo funkcijos valstybinės reikšmės kelių srityje.
- Perkėlus atitinkamą skaičių darbuotojų į LAKD iš regiono kelių įmonių bus užtikrintas kokybiškas LAKD, kaip turto valdytojo ir užsakovo funkcijų vykdymas.
- Perskirstyti ir atnaujinti administraciniai pajėgumai leis kritiškai vertinti atliktų darbų kokybę.
- Kelių tiesimo ir rekonstrukcijos darbų metu bus maksimaliai išnaudojamos automatizuotų tyrimų kontrolės, kurią atlieka TKTI, galimybės.
- LAKD tapus valstybinės reikšmės kelių valdytoja, statybos darbų rezultatas nebus perduodamas regiono kelių įmonėms. Tai palengvins statybos darbų užbaigimą, statinio priežiūrą garantiniu laikotarpiu ir t. t.
- Perdavus kai kurias funkcijas LAKD, sumažės regiono kelių įmonių administracijos darbuotojų skaičius – pagerės ekonominiai rodikliai.

1.2. Organizaciniai ir metodologiniai aspektai

Valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamų funkcijų peržiūra buvo atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 968 patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybei atskaitingų institucijų peržiūros metodika ir jos taikymo rekomendacijomis.

Buvo atliekama vertikali funkcijų peržiūra, kuri apėmė Susisiekimo ministerijos, LAKD ir Susisiekimo ministerijos įsteigtų valstybės įmonių atliekamas funkcijas.

Valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamų funkcijų peržiūra buvo atliekama vidaus būdu, t. y. ją atliko susisiekimo ministro 2012 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 3-238 „Dėl funkcijų peržiūros darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė. Taip pat funkcijų peržiūrai atlikti buvo pasitelkti ir kiti Susisiekimo ministerijos administracijos darbuotojai, Transporto politikos departamento Biudžeto programų vertinimo skyriaus, Kelių ir civilinės aviacijos departamento Kelių transporto skyriaus, LAKD darbuotojai, kurių darbas tiesiogiai susijęs su valstybinės reikšmės kelių prižiūrinių įmonių veikla.

Darbo grupė parengė ir darbo grupės pirmininkas 2012 m. balandžio 16 d. patvirtino Valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamų funkcijų peržiūros darbo planą Nr. 49-6-22.

Atliekant valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamų funkcijų peržiūrą informacijai rinkti ir jai analizuoti buvo naudojami šie metodai:

1. Antrinių šaltinių informacijos analizė (nuostatai (įstatai), strategijos, programos, priemonių planai, teisės aktai, nustatantys institucijų veiklos tikslus, uždavinius, funkcijas, 2010-2011 m. atlikti patikrinimai, jų pateiktos išvados, rekomendacijos, statistiniai duomenys, organizacinė struktūra, darbo reglamentai ir kita).

2. Grupinės diskusijos ir funkcijų peržiūros rezultatų aptarimas.

Atlikus valstybinės reikšmės kelių priežiūrą vykdančių regiono kelių įmonių ir LAKD funkcijų peržiūrą bei siekiant užtikrinti veiksmingesnį, taupesnį, labiau subalansuotą kelių ūkio valdymą ne regioniniu, o valstybės mastu, planuojama atlikti regiono kelių įmonių ir LAKD pertvarką, kurios pagrindiniai uždaviniai būtų tokie:

- Regionų kelių įmonių ir LAKD funkcijų atskyrimas, užtikrinant optimalią kelių priežiūros kontrolę.
- Valstybės turto centralizavimas siekiant valstybinio lygio valdymo.
- Regiono kelių įmonių reforma optimizuojant veiklos sąnaudas ir didinant veiklos efektyvumą.

Išvada. Pertvarkos tikslas – efektyvesnis, aiškesnis, taupesnis ir subalansuotas valstybinės reikšmės kelių ūkio valdymas valstybės mastu: subalansuotos valstybės turto (kelių) nuosavybės funkcijos, išgrynintos ir skaidrios LAKD vykdomos funkcijos, efektyvi kelių priežiūros kontrolė bei optimizuotas regiono kelių įmonių skaičius.

2. FUNKCIJŲ PERŽIŪROS OBJEKTO IR KONTEKSTO APRAŠYMAS

2.1. Funkcijų peržiūros objektas

Funcijų peržiūros objektas – valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamos funkcijos.

Valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamų funkcijų peržiūra pasirinkta neatsitiktinai. Kiekvienais metais įgyvendinant susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtas programas Susisiekimo valstybinės ir vietinės reikšmės keliais užtikrinimo programai skiriama vidutiniškai nuo 40 iki 50 procentų bendrai visai sistemai skirtų biudžeto lėšų, todėl siekiama, kad valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistema ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skiriamų valstybinės reikšmės kelių priežiūrai, panaudojimas būtų veiksmingesnis ir skaidresnis, kartu būtų užtikrintas optimaliausias darbo išteklių panaudojimas, tiksliau organizuojama valstybinės reikšmės kelių priežiūrą vykdančių įmonių veikla. Tai leistų pasiekti dar labiau pagerinti paslaugų kokybę.

Pagal atliekamas funkcijas kelių valdymą galima išskirti į dvi dalis:

1. *Statyba (kelių tiesimas), rekonstrukcija ir remontas.* Šiuos darbus atlieka įmonės, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

3. *Kelių priežiūra ir administravimas.* Šiuos darbus atlieka 11 regiono kelių įmonių. Darbai užsakomi planinių užduočių skyrimo principu, skaičiuojant pagal 2008 metais nustatytus ir kasmet indeksuojamus darbų ekonominius įverčius.

2.2. Funkcijų peržiūros principai

Susisiekimo ministerija, siekdama mažinti išlaidas ne mažinant pareigybių skaičių, o atliekant valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų funkcijų peržiūrą identifikuoti darbo jėgos perteklių ir funkcijų dubliavimąsi, nustatė pagrindines pertvarkos kryptis, kurios yra:

- optimizavimas valstybės lygiu, sumažinant regionų kelių įmonių skaičių;
- užsakovo ir darbų vykdytojo funkcijų atskyrimas;
- veiklos efektyvumo didinimas.

Labai svarbi funkcijų peržiūros dalis – funkcijų peržiūros principų (gairių), nustatytų vadovaujantis Valstybės vykdomosios valdžios sandaros sistemos tobulinimo koncepcijoje¹ nustatytais valstybės vykdomosios valdžios sistemos tobulinimo principais (žr. 1 lentelę), parinkimas, t. y.:

- Politikos įgyvendinimo ir paslaugų teikimo funkcijų atskyrimo principas.
- Tinkamos funkcijos vykdymo vietos principas.
- Funkcijų vykdymo tikslingumo, optimalaus paskirstymo ir skaidrumo principas.
- Nuoseklumo ir atitikties struktūrai principas.

1 lentelė. Funkcijų peržiūros principai (gairės)

EIL. NR.	PRINCIPAI (GAIRĖS)	PRINCIPŲ APIBŪDINIMAS
1.	Politikos įgyvendinimo ir paslaugų teikimo atskyrimo principas	Regionų kelių įmonių vykdomos politikos įgyvendinimo funkcijos turėtų būti perduotos LAKD, kaip valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros valstybės politiką įgyvendinančiai institucijai.
2.	Tinkamos funkcijos vykdymo vietos principas	Atliekant valstybinės reikšmės kelių priežiūros funkcijų peržiūrą, siekiama nustatyti efektyviausią funkcijos atlikimo vietą, t. y. funkcijas priskirti toms įstaigoms, kurios priskirtas funkcijas vykdytų efektyviausiai
3.	Funkcijų vykdymo tikslingumo, optimalaus paskirstymo ir skaidrumo principas	Valstybės įmonių ir biudžetinės įstaigos (LAKD) vykdomos funkcijos neturi persidengti, siekiama aiškiai ir konkrečiai įvardyti funkcijas, pagrįstas pavaldumo ir koordinavimo ryšiais
4.	Nuoseklumo ir atitikties struktūrai principas	Funkcijų paskirstymas turi būti racionalus ir efektyvus, siekiant sumažinti administracinės veiklos našta įmonėms, kurios tiesiogiai vykdo kelių priežiūros (paslaugų) funkcijas.

Atitiktis valstybinės reikšmės kelių priežiūros funkcijų peržiūros principams (gairėms) buvo vertinama pagal skalę: „visiškai atitinka“ žalia spalva, „iš dalies atitinka“ geltona spalva, „neatitinka“ raudona spalva.

3. ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ, DARBUOTOJŲ DARBO UŽMOKESČIO IR KITŲ IŠLAIDŲ BEI ORGANIZACINĖS STRUKTŪROS ANALIZĖS REZULTATŲ APRAŠYMAS

3.1. Funkcijų analizė

Kelių įstatyme numatyta, kad valstybinės reikšmės keliai išimtinę nuosavybės teise priklauso valstybei. Juos turto patikėjimo teise ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka valdo, naudoja ir jais disponuoja Susisiekimo ministerijos įsteigtos regiono kelių įmonės ar jos įgaliota LAKD. Šiuo metu 11 regiono kelių įmonių atlieka valstybinės reikšmės kelių valdytojų funkcijas. Todėl buvo atlikta šių valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų vykdomų funkcijų peržiūra:

1. Susisiekimo ministerijos;
2. LAKD;
3. valstybės įmonės „Alytaus regiono keliai“;
4. valstybės įmonės „Kauno regiono keliai“;
5. valstybės įmonės „Klaipėdos regiono keliai“;

¹ LRV 2009-11-11 nutarimas Nr. 1511 „Dėl Vykdomosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo koncepcijos patvirtinimo“

6. valstybės įmonės „Marijampolės regiono keliai“;
7. valstybės įmonės „Panevėžio regiono keliai“;
8. valstybės įmonės „Šiaulių regiono keliai“;
9. valstybės įmonės „Tauragės regiono keliai“;
10. valstybės įmonės „Telšių regiono keliai“;
11. valstybės įmonės „Vilniaus regiono keliai“;
12. valstybės įmonės „Utenos regiono keliai“;
13. valstybės įmonės „Automagistralė“;
14. TKTI;
15. AB „Problematika“.

Kartu buvo peržiūrėti šie dokumentai:

1. LAKD parengta medžiaga dėl valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų pertvarkos;
2. 2011 metų Susisiekimo ministerijos veiklos ataskaita;
3. 2012–2014 metų Susisiekimo ministerijos strateginis veiklos planas;
4. LAKD 2011 metų veiklos ataskaita;
5. LAKD 2012 metų veiklos planas;
6. Kelių priežiūros funkcijas vykdančių organizacijų nuostatai (įstatai), 2012–2014 m. strateginiai veiklos planai, 2011 m. veiklos ataskaitos;
7. Kelių įstatymas;
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 692 patvirtinta Ilgalaikė (iki 2025 metų) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija;
9. kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai reglamentuojantys valstybinės reikšmės kelių priežiūrą;
10. LAKD užsakymu Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir UAB „Ernst and Young Baltic“ atliktų studijų medžiaga.

Atliekant valstybinės reikšmės kelių priežiūros funkcijų analizę buvo sudaryti vykdomų funkcijų sąrašai (žr. 3, 4, 5, 6 priedus). Visos atliekamos funkcijos, atsižvelgiant į specifiką, buvo suskirstytos į 3 grupes (žr. 2 lentelę). Tikėtina, kad tokia funkcijų klasifikacija ir ja pagrįstos rekomendacijos leidžia pateikti platesnę ir išsamesnę funkcijų pasiskirstymo analizę, labiau sieti su vykdomosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo kryptimis, taip pat labiau padeda įvertinti ir pačių funkcijų tinkamumą, patogumą, skaidrumą analizuojant valstybės įmonių atliekamas funkcijas.

2 lentelė. Atliekamų funkcijų suskirstymas

EIL. NR.	ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ GRUPĖ	APIBŪDINIMAS
1.	Politikos įgyvendinimo: planavimo ir organizavimo, reguliavimo, koordinavimo ir priežiūros	Strateginis planavimas, standartų nustatymas, programų, projektų, planų rengimas, vertinimas, prognozavimas, licencijavimas, sertifikavimas, akreditavimas, leidimų išdavimas, finansinis, veiklos auditai, ryšių su kitomis institucijomis koordinavimas, kontroliavimas, susijusių įmonių veiklos peržiūra ir pan.
2.	Paslaugų teikimo	Produktų ir paslaugų teikimas vidaus (tarp VĮ ir BĮ) ir išorės (visuomenė, kiti ūkio subjektai) vartotojams.
3.	Palaikančios	Personalo, finansų valdymas, informacinės technologijos, viešieji pirkimai, dokumentų tvarkymas, sąmatų, projektinės dokumentacijos rengimas, ryšiai, bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, visuomene, kontrolės, analizės atlikimas ir pan.

Vadovaudamasi Kelių įstatymo nuostatomis, LAKD nustato regiono kelių įmonėms privalomus kelių priežiūros darbus (užduotis), vykdo valstybinės reikšmės kelių priežiūros užsakovo funkcijas, priežiūros darbų organizavimo ir kontrolės funkcijas.

Pagrindinis regiono kelių įmonių tikslas – pasiekti optimalų valstybinių kelių priežiūros lygį, kuris užtikrintų kelių naudotojų poreikius: saugų, nepertraukiamą, patogų ir ekonomišką eismą bei mažintų neigiamą transporto poveikį aplinkai.

Kiekviena iš regiono kelių įmonių turi administraciją ir po keletą gamybinių padalinių – kelių tarnybas, per kurias faktiškai ir atliekama valstybinės reikšmės kelių priežiūra. Jos suskirstytos pagal atskiras savivaldybes (žr. 1 paveikslą prieduose).

Susisiekimo ministerija teisės aktų nustatyta tvarka formuoja kelių priežiūros ir plėtros politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja šios politikos įgyvendinimą, formuoja valstybinės reikšmės kelių plėtros, modernizavimo ir veiklos užtikrinimo programas, Lietuvos kelių projektavimo normatyvinius dokumentus. Šių funkcijų nė viena regiono kelių įmonė ar LAKD nedubliuoja, taip pat nedubliuoja TKTI ir AB „Problematika“ atliekamų funkcijų (žr. 5 ir 6 priedus). Tolimesnėje peržiūroje buvo analizuojamos tik LAKD ir regiono kelių įmonių atliekamos funkcijos. Susisiekimo ministerija, siekdama užtikrinti efektyvų valstybinės reikšmės kelių priežiūros veiklos organizavimą, planuoja TKTI pertvarkyti į viešąją įstaigą, kuri vykdys tas pačias funkcijas kaip būdama valstybės įmonė, tik papildomai numatoma, kad viešoji įstaiga teiks siūlymus dėl valstybinės reikšmės kelių plėtros, modernizavimo ir veiklos užtikrinimo ir eismo saugumo programų rengimo (žr. 5 priedą).

Atlikus valstybinės reikšmės kelių priežiūrą atliekančių valstybės įmonių, LAKD, TKTI, AB „Problematika“ funkcijų peržiūrą nustatyta, kad siekiant įgyvendinti Susisiekimo ministerijai nustatytus tikslus valstybinės reikšmės kelių priežiūros srityje iš viso yra atliekamos 148 funkcijos (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Kelių sistemoje atliekamų funkcijų skaičius

	ŠIUO METU VYKDOMŲ (2011 12 31 D) FUNKCIJŲ GRUPĖS/ SKAIČIUS	FUNKCIJŲ VYKDYTOJAI				
		IŠ VISO	IŠ JŲ			
			LAKD	REGIONO KELIŲ ĮMONĖS (11 ĮMONIŲ)	TKTI	AB „PROBLEMATIKA“
I.	Politikos įgyvendinimo:	64	49	11	1	3
	iš viso					
	iš jų:					
	- planavimo ir organizavimo	45	39	4	1	1
	- reguliavimo	15	6	7	-	2
	- koordinavimo ir priežiūros	4	4	-	-	-
II.	Paslaugų teikimo	42	4	29	5	4
III.	Palaikymo	42	19	11	6	6
	IŠ VISO:	148	72	51	12	13
	Darbuotojų skaičius	3184	132	2869	82	101
	darbuotojų skaičius, tenkantis 1 funkcijai atlikti	22	2	56	7	8

Valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje atliekamų funkcijų analizė pagal grupes parodė, kad:

- dominuoja politikos įgyvendinimo (planavimo ir organizavimo) ir paslaugų teikimo funkcijos;
- daugiausia funkcijų vykdo LAKD.

Analizuojant valstybinės reikšmės kelių priežiūrą atliekančių organizacijų funkcijas, nustatyta, kad LAKD iš viso atlieka 72 funkcijas (žr. 3 priedą), iš kurių 49 – politikos įgyvendinimo (planavimo, organizavimo, reguliavimo, koordinavimo, priežiūros), 4 – paslaugų teikimo, 19 – palaikymo. Regiono kelių įmonės atlieka iš viso 51 funkciją (žr. 4 priedą), iš kurių – 11 politikos įgyvendinimo (planavimo, reguliavimo, reguliavimo, koordinavimo, priežiūros), 11 – palaikymo ir 29 paslaugų teikimo.

Funkcijų peržiūros metu pastebėta, kad 5 funkcijas, kurias pagal Kelių įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimo Nr. 155 „Dėl Kelių priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuostatas turi vykdyti kelio savininkas, realiai atlieka LAKD, tai yra:

- rengia ir nustato planavimo sąlygas teritorijų planavimo dokumentams ir statinių ar kitos planuojamos ūkinės veiklos projektams rengti, jei planuojama teritorija yra valstybinės reikšmės magistralinių kelių juostoje, apsaugos zonoje;
- derina pagal jas parengtus teritorijų planavimo dokumentus ir statinių ar kitos planuojamos ūkinės veiklos valstybinės reikšmės magistralinių kelių juostoje, apsaugos zonoje projektus;
- pagal kompetenciją išduoda prisijungimo prie valstybinės reikšmės magistralinių kelių sąlygas;
- teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka tikrina atitinkamų projektų sprendinių atitiktį nustatytiems reikalavimams;
- derina juridinių ir fizinių asmenų paraiškas dėl sunkiasvorių ir didžiagabaričių transporto priemonių važiavimo valstybinės reikšmės keliais, darbų atlikimo valstybinės reikšmės kelio juostoje ir kelio apsaugos zonoje, kelio ženklų ir statinių statymo, sporto varžybų ar kitokių renginių organizavimo valstybinės reikšmės keliuose.

Taip pat pastebėta, kad regiono kelių įmonės vykdo funkcijas, kurių pagal priskirtą kompetenciją neturėtų vykdyti, tai yra:

- įgaliotos atstovauja LAKD santykiuose su savivaldybėmis, kitomis valstybės institucijomis, bendruomenėmis ir kitomis visuomeninėmis organizacijomis;
- įgaliotos atstovauja užsakovui paimant žemę visuomenės poreikiams;
- dalyvauja rengiant ir įgyvendinant ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamus projektus.

Viena iš LAKD atliekamų funkcijų yra vykdyti valstybinės reikšmės kelių ir jų statinių projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros paslaugų ir darbų užsakovo, organizavimo ir kontrolės funkcijas. Vykdydama šią funkciją LAKD su regiono kelių įmonėmis sudaro privalomų kelių priežiūros darbų finansavimo sutartis, kuriose regiono kelių įmonėms yra nustatyta 17 pagrindinių užduočių (funkcijų) vykdančių valstybinės reikšmės kelių priežiūrą (nuolatinė kelių, tiltų, viadukų priežiūra, defektų taisymas, kelio ženklų atstatymas, eismo saugos priemonių priežiūra ir kita).

Atliekant valstybinės reikšmės kelių priežiūros funkcijų peržiūros analizę buvo atliktas vykdomų funkcijų pagal priskirtas kategorijas grupių atitikties nustatytiems funkcijų peržiūros principams (gairėms) vertinimas (žr. 9–11 priedus, 4 lentelę).

Toks vertinimas parodė, kad politikos įgyvendinimo, palaikančios kategorijos funkcijos tik iš dalies atitinka nustatytus funkcijų peržiūros principus, regiono kelių įmonių vykdomos minėtų kategorijų funkcijos ne pilnai užtikrina efektyvų funkcijų atlikimą, didina šių įmonių administracinę naštą, reikalauja didesnių žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

4 lentelė. Vykdomų funkcijų peržiūros principų (gairių) pagrindimas

EIL. NR.	FUNKCIJŲ KATEGORIJS	FUNKCIJŲ PERŽIŪROS PRINCIPAI (GAIRĖS)				PASTABOS
		Politikos įgyvendinimo ir paslaugų teikimo atskyrimo principas	Tinkamos funkcijos vykdymo vietos principas	Funkcijų vykdymo tikslingumo, optimalaus paskirstymo ir skaidrumo principas	Nuoseklumo ir atitikties struktūrai principas	
1.	POLITIKOS ĮGYVENDINIMO (planavimo, organizavimo, reguliavimo, koordinavimo, priežiūros)	Iš dalies atitinka	Iš dalies atitinka	Visiškai atitinka	Iš dalies atitinka	Principų atitikimas – 63 proc. siūlytina funkcijas perduoti LAKD
2.	PASLAUGŲ TEIKIMO	-	Visiškai atitinka	Visiškai atitinka	Visiškai atitinka	Principų atitikimas – 95 proc., siūlytina dalį funkcijų perduoti LAKD
3.	PALAIKANČIOS	-	Iš dalies atitinka	Iš dalies atitinka	Iš dalies atitinka	Principų atitikimas – 69 proc. siūlytina funkcijas perduoti LAKD

Todėl, siekiant efektyvinti valstybinės reikšmės kelių priežiūros veiklą, tikslinga regiono kelių įmonių atliekamas politikos įgyvendinimo, reguliavimo ir palaikymo funkcijas perduoti LAKD. Iš viso LAKD papildomai būtų perduota apie 30 funkcijų. Perdavus minėtas funkcijas LAKD, ir siekiant ieškoti efektyvaus įmonių valdymo ir ekonomiško valstybės biudžeto lėšų naudojimo atsiranda poreikis, stambinti regionų kelių įmones. Tai siūloma daryti atsižvelgiant į teritorinį pasiskirstymą, tai yra palikti 6 valstybės įmones, kurios vykdys valstybinės reikšmės kelių priežiūrą (žr. 1 schema).

1 schema. Valstybės įmonių pertvarkos perspektyva.

Vizualus geografinis regiono kelių įmonių pasiskirstymas po siūlomo prijungimo pateiktas 2 paveiksle (prieduose).

Išvados.

1. Išgrynintos ir skaidrios LAKD vykdomos funkcijos. Optimizuojant atliekamas regiono kelių įmonių funkcijas ir siekiant efektyvesnio kelių priežiūros funkcijų vykdymo, užsakomųjų darbų kontrolės užtikrinimo, siūloma apie 30 funkcijų, kurias atlieka regiono kelių įmonės, perduoti LAKD.

2. Sujungus regiono kelių įmones nebūtų toks didelis prižiūrimų kelių tinklo dydžių atotrūkis tarp įmonių, koks jis yra šiuo metu (žr. 1 priedą).

3.2. Darbuotojų, darbo užmokesčio, kitų išlaidų analizė

Atliekant vykdomų valstybinės reikšmės kelių priežiūros funkcijų analizę kartu buvo siekiama atsakyti į klausimus:

- kiek žmonių atlieka valstybinės reikšmės kelių priežiūros funkcijas;
- kiek 1 darbuotojui tenka valstybinės reikšmės kelių (km);
- kiek skiriama lėšų 1 km kelio išlaikyti;
- kiek bus sutaupyta biudžeto lėšų reformos metu sumažinus darbuotojų skaičių;
- kokia laukiama bendra valstybės biudžeto lėšų ekonomija, optimizavus regiono kelių įmones.

2011 m. gruodžio 31 d. valstybinės reikšmės kelių priežiūros procese dalyvavo 2869 regiono kelių įmonių darbuotojai ir 132 LAKD darbuotojai, iš viso 3001 darbuotojas. Vidutiniškai 1 darbuotojui tenka 7,12 km valstybinės reikšmės kelio ilgio (žr. 2 priedą). VĮ „Automagistralė“ dėl savo specifikos (100 proc. prižiūri magistralinius kelius) labai keičia rodiklius, todėl rodiklių vidurkis skaičiuojamas be šios įmonės, tokiu būdu regiono kelių įmonių 1 darbuotojui vidutiniškai tenka prižiūrėti 8,18 km. Iš pateiktų duomenų matyti, kad daugiausia kilometrų tenka prižiūrėti VĮ „Telšių regiono keliai“ darbuotojams – po 9,11 km, o mažiausiai – po 7,56 km VĮ „Vilniaus regiono keliai“.

Analogiškai pasižiūrėjus, kiek 2011 m. lėšų, skirtų valstybinės reikšmės kelių priežiūrai, tenka valstybinės reikšmės kelių 1 kilometrui, matome, kad mažiausiai lėšų tenka VĮ „Utenos regiono keliai“ 1 km kelių priežiūrai – 7,92 tūkst. Lt, o daugiausia – 9,38 tūkst. Lt VĮ „Kauno regiono keliai“ (žr. 2 priedą). O vidutiniškai vienam kilometrui prižiūrėti 2011 m. išleista 9,40 tūkst. Lt, arba 8,47 tūkst. Lt be VĮ „Automagistralė“.

Atkreiptinas dėmesys, kad vienam regiono kelių įmonės darbuotojui tenkantis kelių ilgis ir 1 kilometrui skiriamas finansavimas objektyviai negali būti vienodas, kadangi priklauso nuo prižiūrimų kelių administracinės reikšmės, jų techninės kategorijos, keliuose esančių statinių ir įrenginių kiekio, kelių priežiūros lygio ir dėl to skirtingos kelių priežiūros darbų apimties.

Įgyvendinant vieną iš nustatytų regiono kelių įmonių, kurios vykdo valstybinės reikšmės kelių priežiūrą, pagrindinių pertvarkos krypčių – didinti veiklos efektyvumą, siekiama mažinti išlaidas, skirtas valstybinės reikšmės kelių priežiūrai, didesnę dėmesį skiriant kelių infrastruktūrai atnaujinti, remontuoti, naujiems keliams tiesti.

Taigi, darydami hipotetinę prielaidą ir nagrinėdami menamą (teorinę) įmonę, kurioje 1 darbuotojui tenka didžiausias kilometrų skaičius (VĮ „Telšių regiono keliai“) ir kuriai 1 kilometro priežiūrai tenka mažiausiai lėšų (VĮ „Utenos regiono keliai“), gautume, kad visam valstybinės reikšmės kelių tinklui Lietuvoje prižiūrėti reikėtų 165,5 mln. Lt lėšų, o darbuotojų – 2289 pareigybių (žr. 5 lentelė).

Siekiant užtikrinti minimalius automobilių kelių ir saugos reikalavimus, kartu pridėjus VĮ „Automagistralė“ 2011 m. panaudotas lėšas gausime, kad valstybinės reikšmės kelių priežiūrai

vidutiniškai per metus reikėtų 189 mln. Lt, arba 12 mln. Lt lėšų mažiau, nei buvo panaudota 2011 metais (201 mln. Lt). Pagal pateiktą hipotetinę prielaidą valstybinės reikšmės keliams prižiūrėti reikėtų 2609 darbuotojų.

5 lentelė. Hipotetinis darbuotojų ir priežiūrai reikalingų lėšų skaičiavimas

Bendri skaičiai visų 11 įmonių 2011-12-31				
Kelių ilgis (km)	Prižiūrimų km skaičius, tenkantis 1 darbuotojui	Vidutiniškai 1 km prižiūrėti tenkanti lėšų suma, tūkst. Lt	Bendras darbuotojų skaičius	2011 m. lėšų suma, mln. Lt
21369	7,45	9,40	2869	201,0
Bendri skaičiai 10 įmonių 2011-12-31 (be VĮ „Automagistrālė“)				
Kelių ilgis (km)	Prižiūrimų km skaičius, tenkantis 1 darbuotojui	Vidutiniškai 1 km prižiūrėti tenkanti lėšų suma, tūkst. Lt	Bendras darbuotojų skaičius	2011 m. lėšų suma, mln. Lt
20851	8,18	8,47	2549	176,7
Hipotetinis skaičiavimas be VĮ „Automagistrālė“				
Kelių ilgis (km)	Prižiūrimų km skaičius, tenkantis 1 darbuotojui	Vidutiniškai 1 km prižiūrėti tenkanti lėšų suma, tūkst. Lt	Reikalingas darbuotojų skaičius	Iš viso reikalinga lėšų suma, mln. Lt
20851	9,11 (VĮ „Telšių regiono keliai“ rodiklis)	7,92 (VĮ „Utenos regiono keliai“ rodiklis)	2289 (20851/9,11)	165,5 (20,9*7,92)
HIPOTETINIS POREIKIS skaičiavimas su VĮ „Automagistrālė“				
Kelių ilgis (km)	Prižiūrimų km skaičius, tenkantis 1 darbuotojui	Vidutiniškai 1 km prižiūrėti tenkanti lėšų suma, tūkst. Lt	Reikalingas darbuotojų skaičius	Iš viso reikalinga lėšų suma, mln. Lt
21369	8,19 (21369/2609)	8,86 (189268/21369)	2289+320= 2609	165,5+24,1= 189,6

Tačiau atkreipiame dėmesį į tai, kad šiuo atveju hipotetiniai skaičiavimai atlikti, kai valstybinės reikšmės kelių priežiūrai yra skiriama tik 65 procentai visų reikalingų lėšų. Jeigu būtų patenkinamas lėšų poreikis 100 procentų, tai visam valstybinės reikšmės kelių tinklui prižiūrėti reikėtų 4014 darbuotojų ir minimalus lėšų poreikis būtų 291,2 mln. Lt.

Perskirsčius vykdomas valstybinės reikšmės kelių priežiūrą atliekančių įmonių ir LAKD funkcijas ir įgyvendinus siūlymą sujungti (sustambinti) regiono kelių įmonės (žr. 2 schemą), realiai iš jungiamųjų įmonių (Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių ir Utenos) būtų panaikinta 50 pareigybių, iš jų: direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo, vyriausiojo buhalterio pareigybės, o 150 darbuotojų būtų perkelta į LAKD.

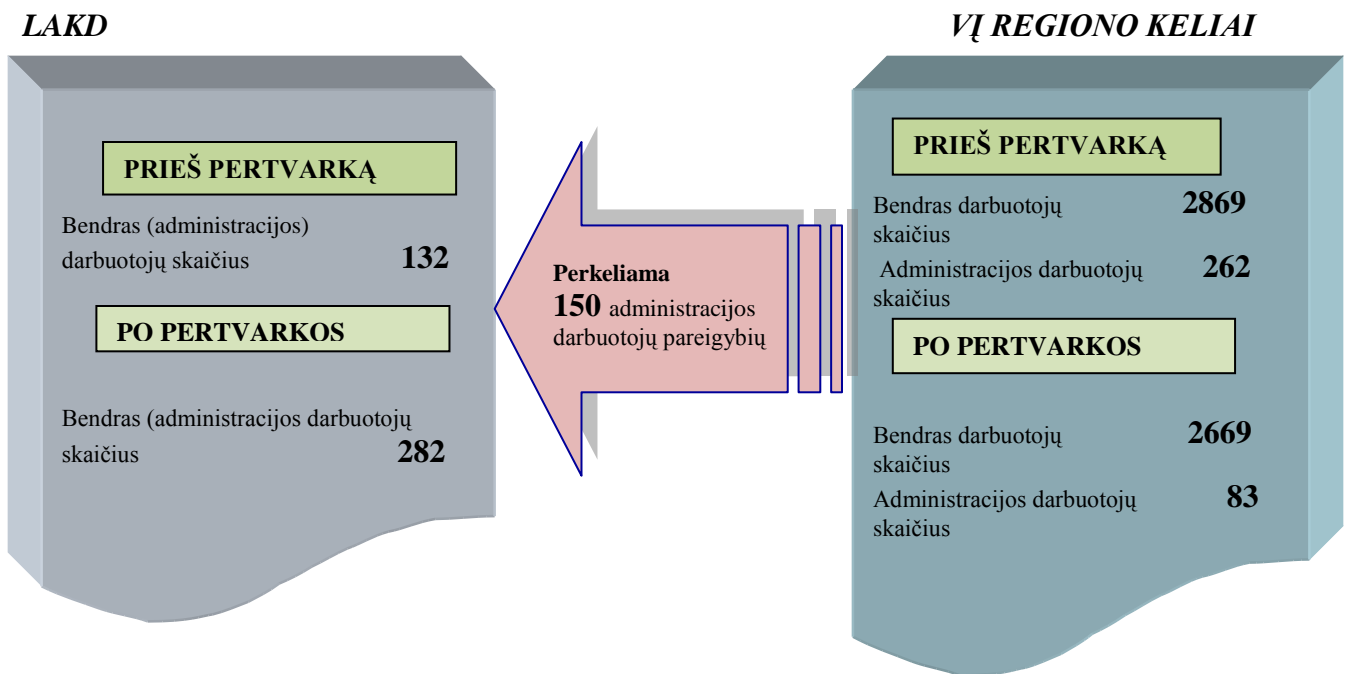
Planuojama, kad iš viso, įvykdžius regiono kelių įmonių pertvarką ir perskirsčius funkcijas tarp LAKD ir regiono kelių įmonių, regiono kelių įmonių sąnaudos sumažėtų 13 mln. Lt, iš jų 9,2 mln. Lt darbuotojams išlaikyti skirtas išlaidų būtų perduota LAKD, o bendra darbuotojų optimizacija leistų sutaupyti apie 4 mln. Lt biudžeto lėšų (žr. 14 priedas).

Regiono kelių ūmonių vykdomos joms nebūdingos valstybinės reikšmės kelių valdymo funkcijos, kurias po valstybinės reikšmės kelių valdymo ir priežiūros sistemos pertvarkymo vykdys LAKD, yra nurodytos 4 priede (30 funkcijų).

Siekiant sėkmingai įgyvendinti su valstybinės reikšmės kelių valdymo ir priežiūros sistemos pertvarkymu siejamus tikslus – efektyviau, aiškiau, taupiau ir subalansuotai valdyti ir kontroliuoti valstybinės reikšmės kelius, perimant 30 papildomų funkcijų, – būtinas LAKD administracinių pajėgumų stiprinimas. Įgyvendinus valstybinės reikšmės kelių eismo informacinės sistemos projektą ir sukūrus pirmąją eismo informacijos sistemą Baltijos šalyse, jos priežiūrai ir plėtrai papildomai reikia specialistų. Taip pat, skiriant dalį Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų vietinės reikšmės keliams tiesti ir remontuoti, atsiranda papildomas darbo krūvis vertinant savivaldybių, kitų įstaigų ar ūmonių investicinius projektus. Todėl siūlymas padidinti LAKD pareigybių skaičių nuo 132 iki 282, t. y. 150 pareigybių, yra realus ir pagrįstas.

Kaip kinta valstybinės reikšmės kelių priežiūrą atliekančių ūmonių darbuotojų skaičius pavaizduota 2 schema.

2 schema. Keliamus tikslus atitinkantis darbuotojų skaičius

Norint įgyvendinti strateginius tikslus, siūloma pertvarka siekiama efektyvinti strateginės reikšmės valstybinio turto priežiūros kontrolę, gerinti esamą kelių būklę užtikrinant optimalias važiavimo sąlygas ir saugų eismą visus metus. Nuosavybės funkcija turėtų būti įgyvendinama centralizuotai, savininko teisės ir pareigos sutelkiamos vienoje rankose, užtikrinant efektyvų turto panaudojimą ir užduočių planavimą valstybiniu, o ne regiono mastu.

Išvados.

1. Perskirsčius funkcijas ir sujungus regiono kelių įmones darbuotojų skaičius regiono kelių įmonėse sumažėtų iš viso 200 pareigybių. Iš jų 50 pareigybių būtų panaikinta, o 150 perkelta į LAKD. Regiono kelių įmonių sąnaudos sumažėtų iš viso 13 mln. Lt, iš jų 4 mln. Lt būtų sutaupyti dėl darbuotojų skaičiaus sumažinimo.
2. Dabartinis valstybinės reikšmės kelių finansavimas neužtikrina optimalios valstybinės reikšmės kelių priežiūros, tačiau vien tik veiklos efektyvumo didinimas finansavimo trūkumo problemos neišsprendžia. Siekiant užtikrinti efektyvią valstybinės reikšmės kelių priežiūrą, būtina peržiūrėti tam tikslui skiriamą finansavimą ir užtikrinti optimalų lėšų paskirstymą, atsižvelgiant į kelių sektoriui keliamus tikslus. LAKD duomenimis, 2011 m. valstybinės reikšmės kelių priežiūrai lėšų poreikis buvo 569 mln. Lt (su PVM), skirta 267 mln. Lt (LRV 2011 m. kovo 2 d. nutarimas Nr. 238), arba 47 proc. poreikio. Dabartinis finansavimas leidžia užtikrinti bedefektinę kelių priežiūrą 65 proc. 2012 m. skirta 235 mln. Lt, arba 40 proc. poreikio (poreikis 591 mln. Lt).
3. Parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Kelių įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelius valdančių valstybės įmonių reorganizavimo prijungimo būdu įstatymo, Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 3 ir 5 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektai.

3.3. LAKD organizacinės struktūros pertvarka

Pertvarkant valstybinės reikšmės kelių valdymo ir priežiūros sistemą bus optimizuojama LAKD organizacinė struktūra.

LAKD organizacinė struktūra funkcijų peržiūros metu yra pereinamajame etape – įgyvendinama valstybinės reikšmės kelių valdymo ir priežiūros sistemos pertvarka: pakeistas Kelių įstatymas; susisiekimo ministro 2012 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. 3-179 patvirtinti nauji LAKD nuostatai; planuojami ir atliekami kiti pertvarkoje numatyti veiksmai.

Pertvarkant LAKD organizacinę struktūrą ir rengiant pasiūlymus, kiek įmanoma stengiamasi atsižvelgti į principus², pateiktus Vyriausybei atskaitingų institucijų funkcijų peržiūros metodikos taikymo rekomendacijose. Taip pat įvertinant tai, kad pertvarka orientuota į nuolatinį laipsnišką organizacijų, dalyvaujančių valstybinės reikšmės kelių valdymo ir priežiūros sistemoje, veiklos efektyvumo tobulinimą, LAKD organizacinė struktūra plėtojama esamos struktūros pagrindu, t. y. esama organizacinė struktūra nekeičiama iš esmės.

2012 m. LAKD veiklos plane numatyta 20 priemonių, kurių daugumą (18 priemonių) įgyvendina 6 skyriai. Eismo saugumo skyrius įgyvendina 9 priemonės, 8 iš jų nurodytas kaip pirmasis atsakingas vykdytojas. Projektų įgyvendinimo skyrius prisideda prie 13 priemonių įgyvendinimo, 9 iš jų nurodytas kaip antrasis atsakingas vykdytojas. Kelių priežiūros skyrius įgyvendina 5 priemonės ir jose numatytas kaip pirmasis atsakingas vykdytojas, prie minimų priemonių, kaip antrasis atsakingas vykdytojas, prisideda Projektų įgyvendinimo skyrius. Perspektyvinio planavimo skyrius kaip pirmasis atsakingas vykdytojas nurodytas prie 2 priemonių, o prie 4 priemonių – kaip antrasis arba trečiasis atsakingas

² orientacija į tikslus; sinergija; orientacija į vartotoją; siekis išvengti išteklių (materialiųjų ir žmogiškųjų) dubliavimo; interesų konfliktų eliminavimas.

vykdytojas. Vietinių kelių skyrius yra 2 priemonių atsakingas vykdytojas ir vienoje nurodytas kaip antrasis vykdytojas. Investicijų skyrius įgyvendina arba prisideda prie 3 priemonių, iš kurių vienoje nurodytas kaip pirmasis, o kitoje kaip antrasis atsakingas vykdytojas.

6 lentelė. 2012 m. LAKD veiklos plano priemonių, kurias įgyvendina/prisideda struktūrinis padalinys, skaičius

Atsakingas vykdytojas	Skyrius	Eismo saugumo	Projektų įgyvendinimo	Perspektyvinio planavimo	Kelių priežiūros	Investicijų	Vietinių kelių	Tiltų	Eismo informacijos ir valdymo	Informacinių technologijų	Valstybės turto
Pirmasis		8	0	2	5	1	2	1			
Antrasis		1	9	2		1	1				
Trečiasis			2	2					1		
Ketvirtasis			1							1	
Penktasis						1					
Šeštasis											1
Septintasis			1								
Priemonių skaičius		9	13	6	5	3	3	1	1	1	1

Atkreiptinas dėmesys, kad prie 2012 m. LAKD veiklos plane nurodytos priemonės „Kelių direkcijos veiklos finansavimas“ (veiksmai: pirkimų organizavimas; kokybinės, kiekybinės bei finansinės kontrolės vykdymas; KPPP lėšų dalies, skirtos vietinės reikšmės keliams finansuoti, koordinavimas) vykdymo prisideda visi LAKD struktūriniai padaliniai.

Detalus 2012 m. LAKD veiklos plano priemonių ir atliekamo veiksmo bei priemonių, jų vykdytojų sąrašas pateikiamas 13 priede .

2012 m. balandžio 26 d. darbuotojų, tenkančių vienam vadovui, santykis LAKD buvo 2,43 ir vienam specialiosios veiklos srities³ darbuotojui teko 0,48 bendrosios veiklos srities⁴ darbuotojų. Preliminariai planuojama, kad įgyvendinus visus pertvarkos veiksmus minimas vadovų ir darbuotojų santykis bus 3,41, o vienam specialiosios veiklos srities darbuotojui teks 0,2 bendrosios veiklos srities darbuotojo. Ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų ir kitų biudžetinių įstaigų administracijų struktūrų gairėse nurodoma, kad siekiamas vadovų ir darbuotojų santykis yra 3,5, siektinas bendrosios ir specialiosios veiklos darbuotojų santykio dydis 0,5.

Įgyvendinus pertvarkos veiksmus LAKD planuojamos 282 pareigybės: 5 aukščiausios valdymo grandies vadovai, 41 struktūrinių padalinių vadovai ir jų pavaduotojai bei 100 specialistų, taip pat bus įsteigta 10 LAKD struktūrinių padalinių regionuose, kuriuose bus įsteigtos 136 pareigybės.

Išvada. LAKD darbuotojų skaičius padidės 150 pareigybių, kurios bus perkeltos iš regiono kelių įmonių.

³ Funkcijos, užtikrinančios įstaigai teisės aktuose nustatytą veiklos tikslų (uždavinių) įgyvendinimą.

⁴ Funkcijos, užtikrinančios kiekvienos įstaigos vidaus administravimą, taip pat kitos įstaigos nuostatuose nenustatytos funkcijos, padedančios užtikrinti įstaigos funkcionavimą.

4. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

4.1. Išvados

1. Nepakankamai subalansuotas kelių ūkio valdymas valstybės mastu bei nepakankamai aiškiai atskirtos kelių priežiūros paslaugų, darbų užsakovo ir rangovo funkcijos valstybinės reikšmės kelių srityje:

- Pertvarkos tikslas – efektyvesnis, aiškesnis, taupesnis ir subalansuotas valstybinės reikšmės kelių ūkio valdymas valstybės mastu: subalansuotos valstybės turto (kelių) nuosavybės funkcijos, išgrynintos ir skaidrios LAKD vykdomos funkcijos, efektyvi kelių priežiūros kontrolė bei optimizuotas regiono kelių įmonių skaičius.

- Išgrynintos ir skaidrios LAKD vykdomos funkcijos. Optimizuojant atliekamas regiono kelių įmonių funkcijas ir siekiant efektyvesnio kelių priežiūros funkcijų vykdymo, užsakomųjų darbų kontrolės užtikrinimo, siūloma apie 30 funkcijų, kurias atlieka regiono kelių įmonės, perduoti LAKD.

- Sujungus regiono kelių įmones nebūtų toks didelis prižiūrimų kelių tinklo dydžių atotrūkis tarp įmonių, koks jis yra šiuo metu (žr. 1 priedą).

2. Nepakankami LAKD žmogiškieji resursai užtikrinti kelių ūkio valdymą jį perdavus iš regiono kelių įmonių į LAKD:

- Perskirsčius funkcijas ir sujungus regiono kelių įmones, darbuotojų skaičius regiono kelių įmonėse sumažėtų iš viso 200 pareigybių. Iš jų 50 pareigybių būtų panaikinta, o 150 perkelta į LAKD. Regiono kelių įmonių sąnaudos sumažėtų iš viso 13 mln. Lt, iš jų 4 mln. Lt būtų sutaupyti dėl darbuotojų skaičiaus sumažinimo.

3. Esanti LAKD organizacinė struktūra neatspindi optimaliai LAKD pavestų funkcijų (struktūroje dominuoja nedideli bendrąsias funkcijas vykdančys padaliniai):

- Dabartinis valstybinės reikšmės kelių finansavimas neužtikrina optimalios valstybinės reikšmės kelių priežiūros, tačiau vien tik veiklos efektyvumo didinimas finansavimo trūkumo problemos neišsprendžia. Siekiant užtikrinti efektyvią valstybinės reikšmės kelių priežiūrą, būtina peržiūrėti tam tikslui skiriamą finansavimą ir užtikrinti optimalų lėšų paskirstymą, atsižvelgiant į kelių sektoriui keliamus tikslus. LAKD duomenimis, 2011 m. valstybinės reikšmės kelių priežiūrai lėšų poreikis buvo 569 mln. Lt (su PVM), skirta 267 mln. Lt (LRV 2011 m. kovo 2 d. nutarimas Nr. 238), arba 47 proc. poreikio. Dabartinis finansavimas leidžia užtikrinti bedefektingą kelių priežiūrą 65 proc. 2012 m. skirta 235 mln. Lt, arba 40 proc. poreikio (poreikis 591 mln. Lt).

- Parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Kelių įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelius valdančių valstybės įmonių reorganizavimo prijungimo būdu įstatymo, Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 3 ir 5 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektai.

- LAKD darbuotojų skaičius padidės 150 pareigybių, kurios bus perkeltos iš regiono kelių įmonių.

4.2. Rekomendacijos. Atliktos valstybinės reikšmės kelių priežiūros sistemoje dalyvaujančių organizacijų atliekamų funkcijų peržiūros rekomendacijos

Eil. Nr.	Problema (išvada)	Rekomendacija (tikslas)	Eil. Nr.	Siūloma priemonė (tikslui pasiekti)	Įgyvendinimo terminai	Atsakinga institucija / ir kitos institucijos	Pastabos (dėl rekomendacijų įgyvendinimo ir kitos sąlygos)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Nepakankamai subalansuotas kelių ūkio valdymas valstybės mastu bei nepakankamai aiškiai atskirtos kelių priežiūros paslaugų, darbų užsakovo ir rangovo funkcijos valstybinės reikšmės kelių srityje	Regiono kelių įmonių atliekamas politikos įgyvendinimo, ir su jomis susijusias palaikymo funkcijas perduoti LAKD	1.1.	Kelių ūkio valdymą perduoti LAKD	2012 m. II-III ketvirčiai	SM, LAKD	
			1.2.	Ieškant efektyvaus įmonių valdymo ir ekonomišką valstybės biudžeto lėšų naudojimo, sujungti Regiono kelių įmones	2012 m. II-III ketvirčiai	SM, LAKD	
			1.3.	Parengti naujus LAKD nuostatus ir Regiono kelių įmonių įstatus	2012 m. IV ketvirtis	LAKD, Regiono kelių įmonės	Patvirtinus nuostatus ir įstatus peržiūrėti veiklos planus ir strateginius veiklos planus

1	2	3	4	5	6	7	8
2.	Nepakankami LAKD žmogiškieji resursai siekiant užtikrinti kelių ūkio valdymą jį perdavus iš Regiono kelių įmonių į LAKD	Padidinti LAKD darbuotojų, vykdančių kelių valdymo funkcijas, skaičių perkeliant dalį darbuotojų iš Regiono kelių įmonių į LAKD	2.1.	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus patvirtinimo“ pakeitimo projektą	2012 m. III ketvirtis	SM, LAKD	
3.	Esanti LAKD organizacinė struktūra neatspindi optimaliai LAKD pavestų funkcijų (struktūroje dominuoja nedideli bendrąsias funkcijas vykdančios padaliniai)	Optimizuoti LAKD organizacinę struktūrą, sujungiant panašias funkcijas atliekančius skyrius	3.1.	Parengti naują LAKD organizacinę struktūrą, siekiant, kad vadovų ir darbuotojų santykis būtų ne mažesnis kaip 3,5	2012 m. IV ketvirtis	SM, LAKD	

